

DOSSIER DEL
PROFESSORAT

ESCAPE ROOM A LA MENORCA DE 1835

Magatzems del port de Maó, és un quadre que ens mostra un dia qualsevol al moll de Llevant del port de Maó. La pintura ens ofereix una visió transversal de la història, de la societat, de l'art i la cultura de Menorca de mitjan segle XIX.

La nostra mirada al quadre *Magatzems del port de Maó* ens fa reflexionar sobre temes universals, vigents en l'actualitat: desigualtat social, migració, pandèmies, cobdícia, gènere, racisme... I segur que qüestionarà els nostres valors i creences.

Recursos en línia

<https://www.museudemenorca.com/ca/exposicions/llegir/magatzem-dhistories/3316>
Recorregut virtual a partir dels detalls de l'obra *Magatzems del port de Maó* (1835) i els personatges destacats de l'obra.

El que diuen els especialistes: <http://magatzemhistories.museudemenorca.com/ca/index.php>
(4 vídeos de 5-6 minuts de durada cadascun en què els especialistes ens expliquen diferents continguts presents a l'exposició (economia, societat, art i el personatge Alexandre Basilini).

- “Una època de grans canvis dràstics en l'economia; la crisi del blat fou el cop mortal per a la marina mercant maonesa.”
Miquel Àngel Casanovas, professor i historiador
- “El gran domini tècnic del pintor es demostra amb els múltiples minúsculs detalls tractats amb una pinzellada fluida i segura.”
Toni Arcas, pintor i professor de l'Escola d'Art de Menorca
- “El quadre procedeix d'una casa situada a l'Esplanada de Maó, antiga propietat d'Alexandre Basilini.”
Cristina Andreu, Departament d'Art Museu de Menorca
- “Alexandre Basilini es va fer ric pel comerç del blat amb Algèria i Tunísia.”
Octavio Pons, Departament d'Arqueologia Museu de Menorca

Comentari i breu descripció artística del quadre

- L'obra protagonista és excepcional per la composició, la tècnica i les dimensions; però també pel valor que té com a document històric.
- D'una banda destaca la combinació d'una escena interior, al magatzem, i una altra d'exterior, al moll; una composició sense precedents en la pintura de gènere de l'època. Per altra banda, la qualitat de la tècnica de l'artista no és comparable amb la de cap altre autor de Menorca, a excepció de Pasqual Calbó. Sorprenen també les grans dimensions de l'obra, inusual en aquest tipus de representacions costumistes i que inclou 158 personatges. • La recerca i l'anàlisi de la pintura ha permès aprofundir en la història del quadre i la família que el va

encarregar: els Basilini.

- “El gran domini tècnic del pintor es demostra amb els múltiples minúsculs detalls tractats amb una pinzellada fluida i segura.” El pintor coneixia molt bé la societat menorquina del moment.
- Apareixen un total de 158 personatges en el quadre, que representen els diferents grups socials de l'època (traginadors, soldats, mariners, burgesia, la dona, els infants, els ordes religiosos...).
- El quadre representa una escena costumista amb personatges i animals. Les expressions i gestos dels personatges ens ajuden a conèixer-ne els pensaments, estats d'ànim i actituds (vegeu les dones que acompanyen els mariners que lluiten).
- Pascual Calbó i Giussepe Chiesa són els dos pintors de referència i coetanis amb l'autor desconegut del quadre.
- Semblança entre uns dibuixos d'oficis (de Pascual Calbó) amb els mateixos temes representats en el quadre. El pintor coneixia aquests dibuixos i els va utilitzar com a model en el quadre. Podia ser un deixeble de Calbó.
- El quadre està dividit en una escena interior, el magatzem (elaboració del vi i aiguardent), i una d'exterior, el port (activitats econòmiques pròpiament: mesura del blat, traginadors, mariners i diversitat de personatges de la societat menorquina).

Composició del quadre

L'extensa teulada vermella del magatzem divideix el quadre en dues meitats antagòniques: a la part inferior hi veim el moll ple de figures, bulliciós i dinàmic, i a la part superior, un espai d'elements arquitectònics, de ritmes geomètrics i equilibrats.

El moll: el moll s'articula i es jerarquitzava a partir d'un eix central on trobam els personatges centrals i, a banda, dues escenes: a l'esquerra, una baralla, i a la dreta, les mesurades del comerç del blat.

Els personatges centrals són dos joves amb espases i Alexandre Basilini, ric comerciant i antic propietari del magatzem. Amb la mà dreta aquest assenyala una figura misteriosa que observa l'entorn amb una lent: el pintor desconegut.

La resta de les figures —dedicades a altres activitats— estan distribuïdes per tota l'obra sense deixar espais buits.

El magatzem: és l'edifici principal del quadre. Es troba dividit en cinc arcades, a través de les quals es representen les fases de producció del vi i l'aiguardent, així com la construcció d'una paret. El pintor ha prioritzat la narrativa escènica servint-se d'una falsa arquitectura.

Temes transversals

- Reflexos de qui som - La societat menorquina del segle XIX
- La bonança perduda - Comerç del blat – Prohibició d'importació – Decadència comercial del port de Maó
- La història silenciada dels negrers - Negrers menorquins – Transport d'esclaus – Factories
- Partir per sobreviure - Migracions a Àlger
- Quarantena, no hi ha alternativa - Llatzeret – Malalties (higiene)
- Una dona, una història - Eulàlia Taltavull i Àngela Poly
- Urbanisme de Maó
- Unitats i mesures agràries menorquines i altres dades d'interès. Possibilita fer els càlculs de mesuratge del blat a partir d'un seguit d'objectes que són propis: quartera, barcella i almud.
https://www.cime.es/webeditor/pagines/file/butlleti_dinformacio_tecnica_centre_capacitacio/43c.pdf

